

عنوان مقاله:

ماهیت چندمعنایی نشانه های تصویری در آثار نگارگری ایرانی (بررسی موردی چهار اثر از شاهنامه طهماسبی موجود در موزه آقاخان)

محل انتشار:

پژوهشنامه نقد ادبی و بلاغت، دوره 10، شماره 3 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 28

نویسندگان:

شهریار شکرپور - استادیار دانشگاه هنر اسلامی تبریز، تبریز، ایران.

فریبا ازهری - کارشناس ارشد هنر اسلامی (نگارگری) دانشگاه هنر اسلامی تبریز، تبریز، ایران.

خلاصه مقاله:

هر تصویر، متشکل از مجموعه نشانه هایی است که گویای محتوای اثر است. گاهی این محتوا و معنای موجود در اثر ممکن است نامفهوم و خلاف برداشت مخاطب باشد. لذا با توجه به اهمیت نشانه ها در تولید معانی گوناگون، مسئله چگونگی استفاده هنرمندان از نشانه ها برای بیان نیات خود، همواره مهم بوده است و جایگاهی ویژه در تحلیل آثار دارد. به علاوه، گاهی هنرمندان با گنجاندن عامدانه نشانه ها در قالب برخی تقابل های دوتایی در تصاویر، کشمکش بزرگی را بین معنا و بازنمایی حقیقت ایجاد می کنند که توجه و تحلیل آن ها را ضروری می نماید. به دلیل اهمیت قاب اثر در بازگویی روایات، اولویت، انتخاب هدفمند و وجود چندین قاب در نگاره است. علاوه بر این، دو نمونه هم با ویژگی تک قابی و شکست کادر انتخاب شدند، تا این چهار نگاره از شاهنامه طهماسبی موجود در موزه آقاخان با رویکرد نشانه شناسی تحلیل و بررسی می شود. پژوهش به روش توصیفی تحلیلی، و جمع آوری اطلاعات و منابع، کتابخانه ای است. در این راستا، به کار بردن راهبرد تقابل دوتایی دریدا در خوانش و تحلیل نگاره های مورد بحث امکان پذیر است و ضرورتی را پیرامون این تحقیق ایجاد می کند. رسیدن به ماهیت و عملکرد نشانه ها در آثار مدنظر و توجه به کارکرد چند معنایی نشانه های تصویری در نگاره ها، هدف اصلی پژوهش است و ارتباط معانی نشانه ها با تقابل های دوتایی دریدا در نگاره های معرفی شده، پرسشی است که در این مقاله به آن پاسخ داده می شود. بر اساس مطالعات انجام شده، در مواردی که هنرمندان از تقابل های دوتایی تضاد و وارونگی در اثر خود بهره برده اند، منجر به ایجاد معانی متعدد در نگاره شده است. ماهیت نشانه ها، چه ناشی از اجتماع معانی چندین نشانه و چه ناشی از اشتراک و یا انعکاس معانی نشانه ها در دیگری بوده باشد، ذات معانی نشانه ها متغیر خواهد بود.

کلمات کلیدی:

نقاشی ایرانی، شاهنامه طهماسبی، معنا سازی، نشانه شناسی، تقابل دوتایی، دریدا

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1412144>

